

Передплата

на «РУСЛАНА» вносять:

в Австрії:

на цілий рік . . . 20 кор.
на пів року . . . 10 кор.
на чверть року . . . 5 кор.
на місяць . . . 1-70 кор.

За границею:

на цілий рік . . . 16 рублів
або 36 франків
на пів року . . . 8 рублів
або 18 франків
Поодинокі числа по 10 сот.

РУСЛАН

«Вирвеш ми очі і душу ми вирвеш: а не возьмеш милости і віри не возьмеш, бо руске ми серце і віра руска» — З Русланових псалмів М. Шапкевича.

Виходить у Львові щодня крім неділь і руских свят о 5½ год. пополудня.

Редакція, адміністрація і експедиція «Руслана» при ул. Оссолинських ч. II. (партер) (фронт від ул. Тихої). Експедиція місцева в Агенції Соколовського в насажі Гавемана.

Рукописи звертає ся лише на попереднє застереження.

Рекламації неопечатані вільні від порта. — Оголошеня звычайні приймають ся по ціні 20 с. від стрічки, а в «Надсланим» 40 с. від стрічки. Подяки і приватні донесеня по 30 сот. від стрічки.

Нове міністерство.

(+) Завтрішня Wiener Ztg має оповістити склад нового міністерства. Міністром президентом остає бар. Бінерт, міністром внутр. справ бар. Гердтель, просвіти гр. Штрігк, скарбу др. Леон Білінський, залізниць Л. Врба, рільництва проф. Браф (старочех), робіт публ. Август Рітт (радник двору в намісниччій інсбруцкім), торгівлі др. Вайскірхнер, судівництва др. Гогенбургер (заст. президент адвок. палати стирийської). Міністри земляки — стають всі три.

В неурядовій часті поміщує Wiener Ztg знаменну статю про новий кабінет, котру подаємо з огляду на її важне значіння в цілості:

Міністерств, котрого іменоване послідує завтра урядово, не вийшло з парламентарної бієшости, бо така більшість єсть неможлива доси, доки народні сторони займають супроти себе таке крайне становище. Корона покликала до кабінету мужів, випробованих многократно в кожній прилюдній справі, котрих діяльність дотеперішня дає поруку річового оцінювання і виконувана обовязків. В склад нового правительства вийшли мужі рішучо безсторонного напрямку народного. Наколи у декотрих зпоміж них народне почутє не має визначної ціхи партійної, то всеж оно не менше чисте і сильне. Всі члени нового кабінету опирають ся на підставі переконання про суспільне посланництво державне. Новий кабінет має бути кабінетом сильної незалежності від впливів адміністрації, народного зближення і суспільної реформи. Правительство вважає отже своєю найближшою і найважнішою задачею впоїти в населення повне довіра до предметовости і безсторонности прилюдної власти і всіх її органів, бажає держати з далека від адміністрації всі впливи, які могли бо викривити або здержати в безстороннім виконуваню его обовязків. Правительство бажає подбати о се, щоби уряднече тіло не слухало иншої зверхности, а лише своїх законних настоятелів і бажає визволити адміністрацію від впливу сторонництва.

Береженя постанов закона буде міродатне для дотичних чинностей правительства. Засада береженя поваги закона містить в собі також се, що правительство до всіх народів, до всіх суспільних верств і ісповідань буде відносити ся з рівною прихильністю і не буде кермувати ся сторонністю ані на суспільнім, ані на народнім полі. Сю поруку дає цілий склад кабінету, котрий не є неприхильно настроєний для ніякої народности ані до ніякої не є упереджений. Вдоволяючи державним потребам, правительство бажає вести дальше видосконаленя і розвиток господарского законодавства,

бажає пожертвувати ся дальше тим обовязкам, котрих не може обминути ніяке австр. правительство, а іменно приверненню народного мира устапенем народного правного ладу.

Останні події на парламентарній видівні виявили, що конечно треба уладити народні відносини. Кабінет, котрого всі члени ісповідують парламентарні засади, доложить всяких заходів, щоби як найскорше привернути законодатну діяльність держ. ради. Уже та одна обставина, що в склад кабінету входить бувший президент посол. палати, виключає привушене, неначеб кабінет бажав для себе глядіти инших доріг діяльності поза парламентом. Хоч новий кабінет не вийшов з парламенту, то бачить мету своєї діяльності в тім, щоби посольску палату пошлюкати як найскорше на дорогу такої діяльності, щоби населення не побоювало ся о дорогий скарб, яким є правильно ділаюча репрезентация населення і щоби не дізнало заводу в своїх сподіванях що до переведеня суспільних реформ. В тім дусі починає правительство своє урядоване, а передомім буде дбати о се, щоби населеня і парламент набрали повного довіра в щирість его замірів, в силу его рішучости і діл, а гаразом, щоби нічого не пострадала повага держави.

Австрійска безпарламентарність а Угорщина.

(Δ) Угорщина находить ся в скрутнім положеню і радаб вихіснувати австрійську безпарламентарність, щоби osiąгнути свої давні забаги, які довели її до відокремлення. Одначе нема сумніву, що бар. Бінерт, чи з парламентом, чи без него буде мати дуже велику більшість населеня за собою, наколиб розходило ся о те, щоби відперти малярско-коштуївські забаги і що найде також відповідну дорогу, щоби сему запобігти, де потреба.

В тих справах і теперішне правительство з бар. Бінертом і христ. сусп. сторонництво, котре здобуло собі такий могутний вплив, займають рішуче становище. Був недавно на послуханю у монарха др. Векерле, приїгав опісля і гр. Андраші, щоби військовими уступками для Малярів скріпити своє становище і перевести по своему прикроєну виборчу реформу, був і президент Юст, що рад би був здобути дозвіл на розділ Австро-угорского банку, одначе всім їх заходам і змаганям перебили христ. суспільники, котрі здобули собі великі впливи в найвисших міродатних кругах.

Все те є причиною, що Малярі з нетапною ненавистю відносять ся до міністра-президента бар. Бінерта, котрий перебиває їм їх забаги. Панованє малярских незалежнців доводить край до страшного занепаду, бо 200.000 людей річно виселює ся з краю з нужди, 100 тисяч умирає на сухоти, половина населеня належить до неграмотних, а третина живе в нужденних ліпняках або землянках. Нарід бажає хліба, а коаліційні політики думають его наситити державно-правними придбанями, нарід іотребує зарібку, а коаліційні політики хотять банковою справою підкопати і так уже непевне фінансове положенє краю. Як може край спокійно розвивати ся, як може скріпити ся, наколи безнастанно то військовим питанєм, то справою цлової і банкової окремішности викликає ся переселеня. Сим безнастанним виволіканєм державно-правних питань зовсім не причиняють ся коаліційні малярські керманічі до скріплення могутности монархії, до удержаня її житєвих условин.

Заклучена між Коронаю а коаліцією угода мала метою довести до введеня народного парламенту, а на місце державно-правних питань висунути народо господарські. Тимчасом керманічі коаліційної політики безнастанно обминають здійсненя сеї угоди, намагаючи ся відрочити виборчу реформу або звести її на пінащо, висувують банкове питанє і справу окремішного банку, щоби вимусити уступки в користь окремішности і самостійности угорської армії та покористувати ся нею для змалярщєня немалярского населеня в Угорщині. Сим очевидно ломлять они угоду заключену з Коронаю, висувуючи наперед банкову справу а відрочуючи виборчу реформу. Довело би се до неминучого занепаду і ослабленя монархії.

Знад сеї пропасти нема иншого виходу, лише поворот до условин заключеної угоди і їх здійсненя. Корона не може допустити до того, щоби противники цілости монархії розтинали її звязь житєву, щоби дрібне число упривілейованих визискувало широкі верстви народів Угорщини.

Династія має ще доволі сили, щоби допомогти широким верствам і народам Угорщини до узисканих прав. В єдиненій, нерозлучній монархії, як се становиць прагматична санкція, спочиває будучина її, і то зарівно Австрії, як і Угорщини, а будучина ся може бути світла лише в кріпкій монархії. В границях сеї монархії можуть розвивати ся всі

тут поселені народи, а занепад монархії був би також занепадом поселених в ній народів.

В найблизших тижнях можна сподівати ся важних і далекосяглих рішень про будучину монархії. Тим то обовязком теперішнього міністра президента бар. Бінерта і його кабінету а також тих парламентарних сторонництв, котрим лежить на серці встанованє кріпкої і одноцілої монархії, припилювати, щоби малярска коаліція не вихиснувала сеї австрійської безпарламентарности для осягнення своїх парламентарних забав на шкоду династії держави і народів в ній поселених.

Бюджетова промова

посла о. Тита Войнаровского

виглошена в палаті послів на засіданю дня 15. листопада 1908.

(Дальше).

В виду сего міг би видавати ся оправданям заміт, дльчого селяни покидають свобідну працю в рільництві і ідуть в ярмо наємної праці і визиску в промислі. Селяни втікають від управи рілі, бо тут визиск є ще більший чим в промислі, але причина того визиску не лежить в устрою праці, но вина в них самих.

Селяни стоять осібною та хотяй мають аж надто знаменитих взорів капіталістичних організацій, мимо сего они до сего часу остають не zorganizовані, проте безборонні. Крім сего селяни мають ще і ту спільну хибу, що мають занадто добре серце. Правительство відкликує ся до заступників рільництва: «Сільске населенє давало вже так часто докази свого патріотизму, оно не вагало ся в разі потреби і життя наражати в обороні вітчизни, то можете пожертвувати еще деякі хотяйби навіть жизненні інтереси селянства, коли сего вимагають відносини до сусідних держав, або добро вітчизни». Отже заступники зворушують ся на сі слова, голосують за всім, чого правительство від них жадає, ба навіть і дійсно занедбують найжизненніші потреби сільского населеня, щоби лише правительству не робити труднощів.

Виборці ідуть на зустріч неминучій руїні а їх речники можуть хіба тим потішити ся, що після їх упадку всі будучі правительства не зможуть переболіти втрати так постійних і вірних союзників. Що правда і правительство признає потребу запобічи руїні селянства, але кожде уважає себе переходовим, отже най вже слідуєче правительство запускає ся в борбу з могучим капіталом. Колиби оно було можливе помочи селянам так, аби при тім не наражати собі капіталістів, то ми малиб вже давно в цілій Австрії добре zorganizоване селянство а наслідком такої організації вільну працю і в промислі по думці мого внесеня з дня 19. червця 1908 р. Усуненем визиску положило би ся кінець також невдоволеню робучих верств а національні спори устали би і без язикових розпорядків.

Забезпеченє висліду праці селян є немислимє без рівночасного позбавленя капіталістів їх мільярдового зиску, через те й не порушують правительства сего дражливого питання, щоби не наражати ся на неласку тих можновладників. Робучий нарід дає правительству фінансову силу податками, рекрутом виконув власть, а однак не було ще випадку, щоби яке небудь правительство ужило сих, до розпорядимости даних ему способів на оборону визискуваних проти визискуючих, але противно (так є!), кілька разів були випадки надужитя фізичної сили, то є війська, всегда ставало оно проти працюючих в обороні дармовідів-богачів. Щоби зазначити своє прихальне становище, дає правительство стало підмоги

на меліорації і запомоги для сільского населеня, однак се не може причинити ся до сталого економічного зросту, що і правительству відомо. Коли такі відносини, які нині панують, потребають еще якийсь час, то недалеко вже є хвиля, коли середну власність селянську в Австрії постигне подібна судьба, яку перебули англійські селяни (так є!).

Відносини серед австрійского сільского господарства є невідрадні, а коли ми ближе приглянемо ся хліборобским відносинам в Галичині, то бачити мемо, що они ще гірші. Галичина є найдалше віддалена від всіх найважнійших ринків збуту а через тарифу величизну ще більше уособлена як єї суперниця Угорщина, ба навіть гірше як Сербія (дуже слушно!) Хоч Галичина є виключно хліборобским краєм, мимо сего не є взмозі тільки виворювати, щоби могла еще збувати і вивозити що найвисше те, що нарід від уст собі відійме. Галичина займає супроти Австрії таке становище, як колонії в інших державах, отже є ринком збуту для австрійского промислу а вивозить сирі плоди господарскі. Сі некорисні економічні відносини Галичиня не знайшли в політичній економії держави належного узглядненя і то не лише при у-правильнюваню відносин до інших коронних країв, але навіть і до Угорщини як і до сусідних держав.

Сказанє можна би найліпше доказати на підставі біляєсу ввозу і вивозу Галичиня, однак ми не могли осягнути навіть сего, хотяй би для малого але розумного господарства, найкочечнійшого услія. Отже я буду послугувати ся посередним доказом. Під кінець куряльного парламенту, то є 1906 року, виносило обдуженє великої посілости в Австрії без Галичиня 666 мільонів 344.799 корон а в самій Галичині 523 мільонів і 915.373 корон отже тільки о 39 мільони і 429.426 кор. менше, як обдуженє великої посілости в інших коронних краях Австрії. Сі дати навів я нарочком тому, що в куряльнім парламенті інтереси Галичиня заступали майже виключно делегати, вибрані з поміж великої посілости і єї прихильники. При сім треба замітити, що якраз під той час значна часть великої посілости перейшла дорогою парцеляції до селян, головно західно галицких, які зі своєї заробкової еміграції самою поштою посилали річно 45 мільонів корон до краю і сі гроші зуживали переважно на закупленє ґрунту.

Що тичить ся економічного положеня селян, то польський економіст Стан. Щепановський порівнюючими вказами доказує в творі «Нужда Галичиня» (Nędza Galicyi), кілько зуживають инші народи на виживленє а що і кілько консумує населенє Галичиня і зазначає, що сільске населенє наслідком недостаточного відживлюваня, т. є голоду, переважно передчасно вмирає. (Слухайте! слухайте!). Хліборобскі відносини у нас є дуже подібні до тих, які панували у Франції перед великою революцією.

Заступники Галичиня в старім, куряльнім парламенті тішили ся виімковою прихильністю правительства, мимо того однак з власною шкодою нічим не причинили ся до економічного піднесеня краю, як я вказав се числами, а навіть се старали ся зробити щонебудь в сім напрямі. Се поступованя пригадує мені слідуєчий переказ: На безконечні наріканя людей вступив Бог сонця на землю і спитав першого чоловіка, якого стрівув, як би він міг ему помочи, щоби був вдоволений. На се відповів чоловік: «най мені вилізе одно око, аби лише сусідови вилізли оба». (Дуже добре!)

Мимо таких обставин жак рїнке населенє в Галичині і навіть брало участь в парцеляціях великої посілости, хотяй противники ставили ему всякі перешкоди. Для характеристики позволю собі навести кілька покликів польських часописів до своєї сусьльности.

„Słowo polskie“ з дня 23. вересня 1902 наводить стаю помішену в дневнику „Czas“ зредатовану одним поважним послом соймовим (консерватистом) п. з. „Parcelacja a sprawa ruska“. Там читаємо: „poważny poseł

szlusznie pisze, że strzedz należy zazdrośnie i czujnie każdej piędzi ziemi, by z rąk polskich w ruskie nie przechodziła tylko w ręce z zachodu przybyłych osadników“.

В „Słowo polskie“ з 10. XII. 1902 читаємо в статі п. з.: „Wychodźstwo a kolonizacja wewnętrzna“, що 4. грудня 1902 відбула ся нарада польских послів до сойму в справі внутрішної колонізації східної Галичиня Мазурами, на якій м. и. ухвалено в уступі III слідуєчу резолюцію: „potrzeba oświecenia ludności polskiej, iż może nabywać na bardzo korzystnych warunkach grunta folwarczne we Wschodniej Galicyi przy czym szczególnego dozna ułatwienia z chwilą wejścia w życie krajowej ustawy o właściaach rentowych, mających dostarczyć znacznego kredytu na cele parcelacyjne“.

Я міг би навести цілу збірку подібних виводів польских часописів та польских політиків, але їх тенденції високій палаті вже досить знані. Руский нарід привик вже від віків до такої нетерпимости сусідів. Однак треба признати, що австрійскі правительства більше зробили своєю винищуючою політикою супроти Русинів, чим Поляки самі за панованя австрійского.

Коли я згадав вже про парцеляцію, то найперше буду нею займатися. Одно ц. к. староство видало урядові оголошеня не лише до тих громад, в яких мали відбути ся парцеляції, але також і сусідних громад, що дотична двірська посілість повстала з корчунку, отже мусить бути знов засаджена лісом. Се оголошенє видано в тій цілі, щоби відстрашити від участі в парцеляціях дотичні громади. Сей випадок був в Буківній. Ц. к. староство вартувало в той спосіб дотичний обшар двірський від парцеляції, але ужитєм вікчемного способу брехні. Напримір при парцеляції Пилипів вислало ц. к. староство на цілий рік жандармів, щоби пильнували ліса і жадного селянина до него не допускали, аби в сей спосіб знеохотити селян до купованя ліса. Принагідно пеучають ц. к. староства начальників громад, що в лісових парцелях, набутих дорогою парцеляції, може вируб відбувати ся тільки спільно, після плану господарскя лісової, який перед парцеляцією обовязував ще двірський обшар. Ц. к. намісництво каже комісійно стверджувати нищенє лісів, де їх в дійсности не було і під загрозою кари наказує залісати прогалини, які в катастрі лісовім ніколи яко ліси не були записані. Такіх і подібних надужитя адміністраційних властей в цілі здержаня руского населеня від участі в парцеляціях не оголошувано публічно з тої простої причини, бо в той спосіб ніколи не усувано лиха але противо еще побільшувано. Публічно виявлені наріканя і жалоби все мали той лише наслідок, що поодинокі політичні власти бачили в наведених там надужитях функціоналів вірці гідні наслідуваня, з котрих они брали собі примір, як би найбільше докучити рускому населеню. (Дуже слушно!)

Такий сам вислід вказують також жалоби на виборчі надужитя в Галичині. Я нарочком не наводжу імен дотичних панів старостів, щоби не дати їм нагоди до пізнійших відзнак і авансів. (Веселість). Гроші на закупно ґрунту набувають собі селяни головно працею поза границями держави, через що наші ц. к. староства звертають особливо увагу на рух еміграційний.

(Дальше буде).

Політичний огляд.

Австро-Угорщина.

Склад нового кабінету вже офіційально усталений. Відручні письма цісаря поьявлять ся в нинішній Wiener Ztg. Кабінет бар. Бінерта буде складати ся з слідуєчих членів: президентом міністрів стане бар. Бінерт, теку внутрішних справ обійме бар Герта, краєвої о-

борони генерал Георгі, скарбу др. Білінський, торговлі др. Вайскірхнер, просвіти гр. Штірґк, справедливості др. Гогенбургер, рільництва др. Браф, залізниць секційний шеф Врба, публичних робіт після N. W. Tagebl. бувший намісник Тиролю бар. Шварценав а після N. fr. Presse гофрат Август Рітт, начальник технічного департаменту намісництва в Інсбруку. В новім кабінеті засяде 9 Німців, 2 Чехів і 2 Поляків.

Кабінет скличе посольську палату можливо в найкоротшім часі, але на кожний случай тоді, коли впевниться ся, що палата виявить охоту до праці. Die Zeit запевняє, що посольська палата буде скликана в половині марта і що правительство не заважає ся розв'язати палату і розписати нові вибори в случаю, колиб палата не хотіла працювати. Вчорашні ранні віденські днівники подають, що новий кабінет буде причувати до реформованя регуляміну обряд посольської палати. Reichspost запевняє, що державна рада не скоро буде скликана.

Дотеперішній управитель міністерства торговлі др. Матая буде іменований президентом центральної комісії статистичної а управитель міністерства скарбу бар. Йоркан Кох одержить високе відзначення і перейде на емеритару. Секційним шефом в міністерстві скарбу стане віцепрезидент ко. дирекції скарбу в Долішній Австрії др. Шамілер. Др. Дершата б. міністер залізниць стане президентом австрійського Льйоду в Триесті.

N. fr. Presse відносить ся до нового кабінету в вступній статі неприхильно. Закидає бар. Бінергови, що піддав ся впливови хр. суспільного сторонництва і Поляків а німецьких вільнодумців зовсім поминув і взиває се сторонництвом до єдності, бо в противнім случаю грозить ему небезпека.

По др. Білінським обійме уряд губернатора Мадяр др. Попович, державний секретар в угорськім міністерстві скарбу, позаяк теперішнє п'ятилітє належить ся Мадярам.

Заграниця.

Гостина англійської королівської пари в Берліні є під сю хвилю вельми важною політичною подією. Англійські днівники славлять сю подію яко важну запоруку мира, бо останніми часами політичний овид був вельми захмарений незвичайним розятренням відносин між Німеччиною і Англією. Одначе англійське днівникарство не затаює сего, що обидві держави потребують сильної і великої фльоти. А як раз флотна програма німецького цісаря тривожила безнастанно Англію, німецькі великанські панцирники і збільшена торгова маринарки німецька загрожували англійській самозладі на морю. Тимто вже підчас останної гостини короля Едварда у німецького цісаря домагав ся він обмеження флотної програми, на що цісар Вільгельм не згодив ся. Чи сим разом схоче король Едвард виступити з таким домаганем, чи може іншою дорогою схоче дійти до порозуміння, побачимо небавом. З тоастів цісаря Вільгельма в честь англійської пари пробиває ся бажанє у держаня і скріпленя мира а також король Едвард запевняє, що єго приїзд має метою нагадати світові тісні звязи покровності обидвох домів пануючих і скріплених приязних взаємин між обома країнами а через те і удержанє загального мира.

Італійський парламент розв'язано королівським декретом ще перед скінченням законодавчої доби а нові вибори розписано на 7, доповнюючі на 14

марця, а скликанє нового парламенту на 24 марця. Бажаючи в сій хвилі обминути розправу в парламенті про заграничну політику, волів Тіттоні перед часом розпустити посольську палату.

З Білгороду наспіли до Reichspost тривожні вісти. Якийсь час здавало ся, що воєнний настрій втихомирить ся, а мирним живлам поведе ся заволодіти умами загалу і обезпечити мир, одначе стало ся инакше. Воєнні приготування роблять там вельми покvapно, будують гостинці, перевозять гармати, одним словом готовлять ся не до нападів ватагами, а до воєнного походу. В усіх військових урядах, в усіх військових фабриках працюють безнастанно, а уоруженє війська поступило значно вперед, так що булоб се легкованєм називати сербске війско ватагою розбишак.

В Білгороді, Шабачу і інших пограничних містах числять в найближшій будучині на війну, а заможні родини пересилили ся вже до середини краю. В Сербії вигасло зовсім династичне почутє і ніхто тим не журить ся, що війна може довести Караджорджевичів до втрати престола. Тим дасть ся пояснити сю політику, котру вся Европа вважає нерозумом і злочином.

В Порту переслала російському правительству через свого представника відповідь на предлогу Росії, котрою заявляє, що не підносить ніяких замітів і залишає управильненє турецько-болгарської границі. Заразом предкладає В. Порту сєсю предлогу, в котрій заявляє ся за повною ліквідацією воєнної контрибуції, до якої она обовязана. Се, що мала би Болгария заплатити Туреччині, а що Туреччина знов винна Росії яко скапіталізовану контрибуцію — вирівнує ся менше більше. Вичислена В. Портою сума виносить 138 міль. франків. Одначе в Росії числять зовсім инакше, хоч і російське обчисленє має бути доволі користне для Туреччини. Наслідком предлог Ізвольського і противної предлоги Туреччина запутало ся знов положенє на Балкані і не так скоро можна буде довести до ладу. Першу ролю мають отже тепер Ізвольський і Кіяміль-баша.

Просимо відновити передплату.

Новинки.

— Календар. В п'ятницю: руско-кат.: *Трес Святителів*; римо-кат.: Евлялії м. — В суботу: руско-кат.: Кира й Івана без.; римо-кат.: Катерини Рітчі.

— За усюї душі бл. п. Наталя Вахнянина відправили нині в Преображенській церкві служби Божі о. парох Давидович, о. курат війск. Куніцький і о. віцеректор Паньківський. До панахиди стануло сімох святичеників. Крім близшої і дальшої родини прибули помянути заслуженого Покійника численні єго знакомі і почитателі.

— На пам'ятник Т. Шевченка в Києві прислала губернска управа в Іркутску (Сибір) 90 рублів на руки полтавської губ. земської управи. Ся квота була чистим виском з аматорської вистави в Іркутску, призначеної на пам'ятник Шевченка.

— По заминеню сесії держ. ради укр.-руський клуб парламентарний оповістив отсей комунікат: Руский клуб парламентарний зібрав ся зараз по замкненю сесії ради державної на нараду в цілі обговореня політичної ситуації та становиска руских послів. Зі спеціального становища національних інтересів руского народу, руский клуб парламентарний не уважє

сего замкненя ради державної за безпосередню шкоду, але мусить отсе уважати за шкоду для парламентаризму і за можливе скріпленє бюрократії, в Галичині Русинам неприязної. Воно може однакож статись і корисним, коли рішаючі сфери, правительство і партії в парламенті прийдуть через те до пізнаня дотеперішних промахів і похибок. Всякі змаганя до полагодження спору чєско-німецького само для себе показували ся все даремними і заострювали лише той спір; за те можливе є полагоженє сего спору на тлі загального полагодження національних спорів в цілій державі, на котрій то спосіб рускі послі в своїх бесідах і внесєнях все вказували. Потрібно є також дальша раціональна і справедлива реформа виборча на підставі рівного права виборчого для всіх народів, бо парламент австрійський, зложеній в такий спосіб як тепер, не відповідає вимогам дійсного народного парламенту. Самаж зміна регуляміну, н. пр. по мысли проекта д-ра Штайнвендера, була би замкненю парламенту зовсім не запобігла. Уздоровленє парламенту і заведенє коначного ладу в державі не дасть ся досягнути зміною регуляміну або парламентаризацією міністерства або розв'язанєм палати послів і новими виборами, котрі принесли би з собою знов давні свари, може тільки ще більше заострені: воно вимагає загального уладженя національної справи і нової справедливійшої реформи виборчої. Руский клуб парламентарний буде після поновного, надіятись недалекого отвореня парламенту, в тім напрямі ділати і старати ся в тій цілі о порозумінє з іншими сторонництвами. Маючи на увазі безпроривне заступництво справ руского народу, руский клуб парламентарний поручив своїй президії, щоб враз з президією руского клубу соймового зажадала рішучо від правительства, аби оно в справах галицьких, зосібна в справах руских, нічого не робило на основі односторонного порозуміння з польським колом і з т. зв. міністром для Галичини а по правді міністром для Поляків, але щоб на рівні увагляло і репрезентацію руского народу. Вкінци по причині виїзду з Відня більшости руских послів, руский клуб парламентарний поручив тим своїм членам, котрі зістають у Відні, щоб пильнували справ руского народу і дальшого розвою політики та притим все були в зносинах з президією клубу. Вразі потреби має президія скликати цілий клуб на нараду. — Відень, 6. лютого 1909. Юл. Романчук, голова. — Др. Кость Левичкий, член парламентарної комісії.

— П-на Саломея Крушельниця, оперова артистка, виступала в останніх часах зі світлим поводженєм в Римі, а тепер виступає в королівській опері в Лісбоні.

— М. Счинського, признали психіатри зовсім здоровим на умі. На тій основі прокураторя виготовляє новий акт обжалованя. Доносять про се польські газети.

— Мала бути змова? Всепольські газети львівські, які з нагоди злочину М. Счинського, виписували цілі томи брехливих напастий і доносів на Руснів, приносять ще одну вість, певно подібної вартости, що попередні. Отсе вчєра, як пишуть, мала явити ся в поліції якась особа, що довгий час перебувала за границєю, і мала зізнати, що була свідком, як Счинський в одній каварні розмовляв з кимсь, що Потоцького треба спрятати. Той хтось мав вже сидіти в слідчій в'язниці, але випущено єго задля недостатку доказів. Тепер та загранична особа має доставити свідків на доказ правди свого зізнаня.

— Ще один анархіст у Львові. Оноді вчєром львівска поліція арештувала Генрика Розенштока, студєнта філософії на львівськім університеті, який мав займатись ширєм анархізму. При домашній ревізії у арештованого, який мешкав у сєїх родичів купців при улиці Жигмонтовській ч. 14, найдено багато анархістичних брошур і переписку. В слід за тим переведено ревізію у інших осіб, але нічого підозрілого не найдено. Арештований має 26 літ.

— Економічне житє починає щораз живійше

проявляти ся також на Україні. Як пише „Рада“, кредитові тов-а в Харківщині почали з'являти ся в 1902 р., коли з постанови губ. земського зібрання заложено спеціальний фонд в 100.000 карб., з яких кожде нове кредитове тов-о за порукою повітового земства дістало запомоги на основний капітал 1.000 карб., з $4\frac{1}{2}\%$ на 5 літ. Тодіж се зібране постановило вистарати ся, щоби державний банк, видаючи позички кредитовим тов-ам, замість 6 проц. брав 4 проц. Року 1903 губ. земске зібране асигнувало 150 карб., щоб за них безплатно розповсюджувати в народі на пробу статуту кредитових та державних тов.; р. 1907 оно заклало основний капітал губернської каси дрібного кредиту на 10.000 карб. і р. 1908 організувало губ. земску касу дрібного кредиту для розвитку діяльності та щоби видавати кредит кредитовим спілкам. Наслідком таких заходів губ. земства було те, що 1902 р. засновано в Харківщині 4 тов-а, 1903 й 1904 рр. — по два, 1905 р. — 9, 1906 р. — 18 і 1907 р. — 23 нових кредитових товариств. Тимчасом як за 23 роки, з 1872 й до 1895 р., в Харківщині виникло всього 5 великих тов. а за 7 літ, з 1895 й до 1902 р. — 4 тов-а. Так що р. 1907 в Харківщині було всього 56 кредитових і 11 позичково-щадничих тов., а разом 67. На 1. січня 1908 р. в основних капіталах 56 кредитових товариств було 127.178 карб. 07 коп., з яких 71.787 карб. 67 коп. позичено в державнім банку, 54.000 взято на підмогу у земства і 1.390 карб. 40 коп. власних. На той же час основний капітал позичково-щадничих тов., що склав ся з паїв, виносив 202.690 карб. 13 коп. і ще 1.000 карб., виданих у позичку земством. Разом же основний капітал і кредитових і позичково-щадничих товариств 1. січня 1908 р. виносив 331.868 карб. 20 коп. Вкладок у 56 кредитових товариствах внесено на 131.680 карб. 99 коп., а в 11 позичково-щадничих — на 301.816 карб. 36 коп. Прибутку і процентів 1. січня 1908 р. в кредитових тов-ах було 16.670 карб. 82½ коп., а в позичково-щадничих — 16.513 карб. 08 коп. До тогож часу позичок видано кредитовими тов-ами на 311.487 карб. 32 коп., а позичково-щадничими 555.556 карб. 56 коп. Загалом кажучи, справа в позичково-щадничих тов-ах стоїть далеко гірше, ніж кредитових. Передержані позички в кредитових тов-ах уляють на 1908 р. 2, % на 100 карб., а в позичково-щадничих — 8%. Приблизне членів у тов-ах позичково-щадничих у 10 раз-тихійше йде, чим в кредитових.

— **Поворот французької виправи з Тибету.** Рівночасно із Свен Гедіном повернув з Тибету французський полковник д'Ольон, який перейшов західні Хіни і східний Тибет. Д'Ольон прибув в четвер до Парижа і привіз 30 пак з записками та з 3.000 фотографіями, багато мап і плявів. Полковник д'Ольон був на послухаву у великого лями в Утайчан, з яким розмовляв при помочи трох товмачів. Ляма, як оновідає д'Ольон, має около 35 літ. Ляма поручав дослідникови передати шовкову ленту „великому лямі Франції“.

— **Дрібні вісти.** Вінчане п. Волод. Гнатишак з п-ною Галею Петричкою, донькою пароха Колоколина, відбуде ся дня 11. с. м. о 6. год. в Успенській церкві у Львові. — В „Академічній Громаді“ у Львові відбуде ся в понеділок о 6. год. вечером відчат п. Ільченка п. з. „Наше економічне становище і вихід з нього“. Вступ вільний. — Дирекція філії рускої гімназії у Львові остерігає перед складанем жертв для бідної молодіжи на руки б. ученика Миколи Обуха, бо ніколи не висилає учеників до збирання жертв. — В Кошилівцях коло Глустого викрито дефравдацію 6.000 К., якої допустила ся почтмайстриня Коцова.

Оповідки.

— **Дельший репертуар руского театру в Перемишлі** (Сала „Нар. Дому“. Початок 7½ вечером. Білети продає раніше Народна Торговля а від 5. год. вечером каса театру).

В п'ятницю дня 12. с. м. „Чорноморці“ народна оперета в 3 діях, музика М. Лисенка.

В суботу дня 13. с. м. „Жидівка“ опера в 5 діях Галевйого. Гостинний виступ М. Шляфенберга.

В неділю дня 14. с. м. „Арсен Яворенко“ комедия в 4 діях Б. Грінченка.

В поведілок дня 15. с. м. „Нещасне кохання“ народний образ зі співами і танцями в 5 діях Манька.

— **Замість вінця** на домовину бл. п. Ів. Вахнянина, адвокат др. Ст. Федак зложив 30 К на стипендійний фонд ім. Наталя Вахнянина.

— **Антиалькогольне товариство.** Перші загальні збори „Українського антиалькогольного товариства“ у Львові відбудуть ся в неділю, дня 14 лютого с. р. о 5. вечером в салі тов-а „Бесіда“ (Львів, Ринок ч. 10 І. пов.) Дневний порядок: 1) Отворене зборів, 2) Вибір виділу, 3) Зміна статута, 4) Внесення членів. За комітет основателів: др. *Андрій Чайківський*, адвокат в Бережанах, др. *Стефан Томашівський*, проф. акад. гімназ. у Львові, *Александр Гарасевич*, учитель господарства тов. „Просьвіта“ у Львові, *Михайло Тюна*, директор варетатів цементових виробів тов. „Просьвіта“, *Іван Раковський*, проф. акад. гімн. у Львові.

— **Читальня „Просьвіти“ в Скалі** обходить дня 12. с. м. 25-літний ювілей свого естования.

— **В Рогатині** відбуде ся дня 17. с. м. о 11. год. віче з рефератами: шкільним, в справі будови „Нар. Дому“ і в справі організації сільского крамаретва.

— **На будову рускої каплиці в Клепарові** коло Львова прислав до нашої адміністрації Вєч. о. К. Селецкий, парох Жужеля, 5 К. Дальші складки на ту ціль приймаємо і передамо їх комітетови будови каплиці, який вже утворив ся і вніє просьбу до Митрополитого Ординар'яту о затвердене его складу.

Посмертні оповістки.

— **Йосиф Вінтоняк**, студент П. р. прав на львівськім університеті, упокоїв ся дня 8. с. м. в домі родичів в Утішкові в 20 р. житя. В е. п.!

— **Теофіл з Моравецких Крохмалюкова**, вдова по пароху, упокоїла ся дня 4. с. м. у Відни в 72. році житя. В. І. п.!

Телеграми

з дня 11. лютого.

Петербург. Дневники довозять, що революційний рух в Персії став грізним для дипломатичного тіла в Тегерані. Росія громадить військо в Баку, щоби бути готовою рушити на поміч дипломатам, яких положене

є подібне, як підчас боксерских розрухів в Хінах.

Ворохобники в Решт науали на палату перского губернатора і слалили єї а губернатора убили.

Берлін. З Солуня доносять, що музулманське населене в околиці дістало 50.000 карабінів до оборони перед розбишацкими ватагами.

Білгород. „Вєч. Новости“ довозять, що кабінет Вєлімировича подав ся до димісії.

Colosseum
в пасажи Германів
при ул. Соняшній у Львові.

Нова сензаційна програма
від 1. до 15. лютого 1908.

Щоденно о 8. год. вечер представлєнє. В неділі і свята 2 представлєня о 4. год. по пол. і о 8. год. вечером. Що п'ятниці High-Life представлєнє. Білети вчаснійше можна набути в конторі Пльова при ул. Кароля Людвика ч. 5.

Товариство взаїмного кредиту у „Дністер“
у Львові, ул. Руска ч. 20.
Телефон ч. 788.

засноване при Товаристві взаїмних обезпечень „Дністер“ в р. 1895 на підставі закона о стоваришенях з р. 1873.

Одвічальність членів обмежена до подвійної висоти уділу.

Цілею Товариства є **уділюване кредиту** своїм членам рілникам обезпеченим в „Дністрі“ від більше літ.

Проценти від вкладок 4%, без потрученя податку рентового.

Вкладки приймає і виплачує Каса Дирекції Товариства в годинах урядових, **від 8. до 2. год. в полудне.**

Конто в Шадниці почтовій ч. 35.527.
Конто жирове в банку австро-угор.

Вкладки щадничі К 2,848.890—
Удїли членські К 262.994—
Позички уділені К 3,396.002—

Канцелярії Товариства отворені перед полуднем.

Подяка.

Опечалена смертию дорогої доньки моєї, Марії, почуваю ся до обовязку подякувати сердечно всім, що зволили взяти участь в єї похороні, або причинили ся до звєличєня сего сумного обряду.

З окрема дякую за відправленє навахид і довершенє чиню похоронного Високореподобним і Всечеснійшим Отцям: Професорови універс. о. д-ру Комарницькому, о. ректорови Жукowi, оо. совітникам і парохам: Яримовичєви, Давидовичєви, Билинкевичєви із Знесєня, Малому з Ясєновець; оо. совітникам і катехитам: Стефановичєви, Лопатиньскому, Рудовичєви, Е. Громнацькому з Золочева, Красицькому, Гургулі, Яримовичєви і сповідникови Покійної, о. Пилипєви. Дякую за трюгаючий спів хорови п. п. Питомців з рускої дух. семінарії, хорови п. п. Академиків і Учеників, а за асєсту з вінцями павям: Красицькій і Марківній і п. п. Академикам: Барничєви, Давидякови і Левицькому.

Вкінци дякую з глубини серця всім місцевим і замісцевим Особам з родини і з поза неї, що зволили лично чи письменно виразити мені своє співчутє в тій так болючій для мене хвили.

Львів дня 10. лютого 1909.

Анна з Лотоцких Шарахєвичєва.

